

Færdsel - Kørsel i frakendelsestiden (færdselslovens § 117 a-c)

RM 4/2000 - Revideret 31. august 2016

1. Overblik og tjekliste

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

I sager om kørsel i frakendelsestiden vil man, når forholdet er omfattet af § 117 a, stk. 2, kunne overveje varetægtsfængsling med hjemmel i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, hvor der er gentagelsesrisiko.

Det vil være situationer, hvor en person adskillige gange tidligere er dømt for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden og har flere kørsler til samtidig påkendelse. Der skal således tegne sig et aktuelt mønster med så hyppige kørsler, at der er en betydelig og nærliggende risiko for, at den pågældende på fri fod på ny vil begå en lovovertrædelse af samme karakter. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 (L 7 af 23. februar 2005).

I praksis bør anklagemyndigheden således overveje muligheden for varetægtsfængsling i helt grove tilfælde, hvor der er tale om en vanemæssig spirituskørsel og/eller kørsel i frakendelsestiden, og hvor den aktuelle kørsel derfor vil udløse en længere fængselsstraf.

3. Forberedelse

4. Jura

5. Straf og andre retsfølger

Det følger af færdselslovens § 117 a, stk. 1, at den, som fører motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort bortset fra lille knallert, til trods for at retten til at være eller blive fører af et sådant køretøj er frakendt den pågældende ubetinget, straffes med bøde, jf. dog stk. 2.

Ifølge § 117 a, stk. 2, kan straffen efter stk. 1, stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis føreren findes skyldig i flere tilfælde af kørsel i frakendelsestiden eller tidligere er straffet for kørsel i frakendelsestiden.

Bøder idømt efter § 117 a, stk. 1, udmåles efter § 117 b, stk. 2, 1. pkt., under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet. Bestemmelsen kan dog fraviges, når særlige grunde taler derfor, jf. § 117 b, stk. 3.

Kørsel på lille knallert, til trods for at retten til at føre lille knallert er frakendt ubetinget, straffes efter § 117 c, stk. 1, 2. pkt., se nærmere herom under pkt. 5.4.

Fratagelse af kørekortet i medfør af færdselslovens § 55, stk. 3, (straks-fratagelse i forbindelse med kørsel i påvirket tilstand) betragtes som kørsel uden at have medbragt kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og ikke som kørsel i frakendelsestiden. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 457 af

14. maj 2014 (L 113 af 15. januar 2014, de almindelige bemærkninger pkt. 5.3.3.). Der henvises til rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel uden kørekort (fl § 56) – med alkoholås.

En person, der har generhvervet førerretten under den frivillige alkoholåsordning, men som i den periode, hvor den resterende del af frakendelsesperioden og alkoholåsperioden løber parallelt, kører i et køretøj, der ikke er omfattet af alkoholåsordningen, f.eks. en bil uden alkoholås, kan straffes for kørsel i frakendelsestiden, jf. færdselslovens § 117 a. Dette følger af færdselslovens § 132 a, stk. 7. En kørsel i alkoholåsperioden, efter frakendelsestiden er udløbet, straffes som en overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1. Det forudsættes, at der i disse tilfælde straffes på samme måde som ved kørsel i bil, hvor føreren alene har kørekort til motorcykel, eller omvendt. Det bemærkes i øvrigt, at førerret med vilkår om alkoholås kun giver ret til at føre et eller flere bestemte køretøjer, som er knyttet til vedkommendes førerret. Se forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 29. marts 2010).

Se i rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Frakendelse af førerretten (fl §§ 125-133) – med alkoholås. Se i rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel uden kørekort (fl § 56) – med alkoholås.

Bødetaksterne på færdselsområdet blev revideret ved lov nr. 184 af 8. marts 2011, og gælder for overtrædelser begået 1. januar 2012 eller senere. Se rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdselssager.

5.1. Strafpåstande ved en enkelt kørsel i frakendelsestiden

Ved overtrædelse af § 117 a skal følgende strafpositioner som udgangspunkt anvendes:

Overtrædelse af § 117 a	Straf
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn)
2. gang	10 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling og en tillægsbøde (1 måneds nettoløn)
3. gang	20 dages fængsel
4. gang	30 dages fængsel
5. gang	40 dages fængsel
6. gang	50 dages fængsel
7. gang	60 dages fængsel

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 (L 7 af 23. februar 2005, de specielle bemærkninger til § 117 a).

En enkelt kørsel i frakendelsestiden i et ottendegangstilfælde og derover straffes med fængsel i 60 dage, jf. TfK 2008.57/2V.

Bøden for et førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden fastsættes til en måneds nettoløn, dvs. 1.000 kr. pr. 25.000 kr. i årlig bruttoindtægt. Minimumsbøden må i lighed med straffen for spirituskørsel antages at være 1.500 kr. for personer uden indtægt og 3.000 kr. for en ægtefælle uden væsentlig egen indtægt.

Hvis der samtidig med kørsel i frakendelsestiden foreligger spirituskørsel, fastsættes straffen ved en forhøjelse af straffen med 10 dage i forhold til den straf, som spirituskørslen isoleret ville have medført. Se i rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Spirituskørsel (fl § 53).

5.1.1. Strafpåstande ved flere kørsler til samtidig pådømmelse i førstegangstilfælde

Efter færdselslovens § 118 a, stk. 3, skal der ske absolut kumulation af bøder for overtrædelse af færdselsloven. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 (L 7 af 23. februar 2005, de specielle bemærkninger til bestemmelsen), at der ikke fastsættes kumulerede bøder, der overstiger det dobbelte af en måneds nettoløn. I de tilfælde, hvor en kumuleret bøde derfor ikke kan udmåles, forudsættes det, at der i stedet fastsættes en frihedsstraf, der som udgangspunkt er betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsgbøde på en måneds nettoløn.

Der anvendes i sådanne tilfælde følgende strafpositioner:

3 førstegangskørsler	20 dages fængsel
4 førstegangskørsler	30 dages fængsel
5 førstegangskørsler	40 dages fængsel
6 førstegangskørsler	50 dages fængsel
7 førstegangskørsler	60 dages fængsel

5.1.2. Strafpåstande ved flere kørsler til samtidig pådømmelse i andengangstilfælde og senere tilfælde

Foreligger der i et andengangstilfælde flere kørsler til samtidig pådømmelse, vil der skulle ske en vis reduktion i forhold til en fuldstændig sammenlægning. Normalstraffen for to kørsler til samtidig pådømmelse er som udgangspunkt fængsel i 20 dage.

Foreligger der i et tredjegangstilfælde to kørsler i frakendelsestiden til samtidig pådømmelse, vil det normalt føre til, at straffen i forhold til en enkelt kørsel skærpes til næste strafposition, og det samme

gælder som oftest også ved tre eller flere kørsler til samtidig pådømmelse. Strafmaksimum antages at ligge omkring fængsel i 3 måneder.

I sager, hvor der foreligger mere end to kørsler, viser en gennemgang af retspraksis, at der kan blive tale om at hæve straffen yderligere end til næste strafposition. Der kan i den forbindelse f.eks. henvises til TfK 2010.58Ø, hvor straffen for fire femtegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden blev udmålt til 3 måneders fængsel, og TfK 2010.653V, hvor straffen for seks fjerdegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden blev udmålt til 3 måneders fængsel.

I særlige tilfælde kan straffen overstige 3 måneders fængsel, som i retspraksis normalt antages at være strafmaksimum. I U 2009.1089V, blev straffen for fire 21.-gangstilfælde af kørsler i frakendelsestiden således fastsat til 6 måneders fængsel.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 ([L 7 af 23. februar 2005](#)).

5.2. Betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling for kørsel i frakendelsestiden

Der er i sager om kørsel i frakendelsestiden mulighed for at anvende samfundstjeneste i stedet for en kortere ubetinget frihedsstraf. En sådan påstand vil særligt kunne komme på tale i sager vedrørende kørsel i frakendelsestiden uden samtidig spirituskørsel.

Der er endvidere mulighed for at idømme en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling for kørsel i frakendelsestiden. Anvendelsesområdet for en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling er det samme som for en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. Om alkoholistbehandling og betingelserne for at kunne fastsætte vilkår om alkoholistbehandling henvises til rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Spirituskørsel (fl § 53).

Som ved anvendelse af betinget dom for spirituskørsel bør der udvises tilbageholdenhed over for anvendelse af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling ved kørsel i frakendelsestiden, der har ført til alvorlig personskade, eller som er begået i brugstjålet køretøj.

Hvis den pågældende tidligere har fået en betinget dom for en kørsel i frakendelsestiden, der fortsat har gentagelsesvirkning, vil der som udgangspunkt ikke skulle idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling. Der vil således som udgangspunkt højst kunne idømmes én betinget frihedsstraf for kørsel i frakendelsestiden inden for en doms gentagelsesvirkningsperiode.

Domme for henholdsvis kørsel i frakendelsestiden og spirituskørsel har ikke indbyrdes gentagelsesvirkning. En person, der tidligere har modtaget en betinget dom for spirituskørsel, kan således idømmes en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden, hvilket kan medføre, at den pågældende har flere betingede domme med forskellige vilkår.

Forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 ([L 50 af 5. november 2014](#)) indeholder en vejledende tabel for omregning mellem længden af den betingede fængselsstraf og antallet af samfundstjenestetimer. Antallet af samfundstjenestetimer i sager om kørsel i frakendelsestiden skal beregnes efter den nye vejledende omregningstabel, se i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Samfundstjeneste, pkt. 5.5., om fastsættelse af timeantal og længstetid.

Prøvetiden i betingede domme om kørsel i frakendelsestiden skal som udgangspunkt fastsættes til 1 år. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 ([L 50 af 5. november 2014, side 20](#)). Der henvises i øvrigt til rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Samfundstjeneste, pkt. 5.3.1, om færdselssager.

5.2.1. Kørsel i prøvetiden for en betinget dom for spirituskørsel

I de tilfælde, hvor en kørsel i frakendelsestiden sker i prøvetiden til en betinget dom om spirituskørsel, skal der ikke fastsættes en fællesstraf for kørslen i frakendelsestiden og spirituskørslen, men alene fastsættes en straf for kørsel i frakendelsestiden. Dette følger af forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 ([L 7 af 23. februar 2005](#)).

5.3. Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning

Efter færdselslovens § 117 a, stk. 2, nr. 2, kan straffen for kørsel i frakendelsestiden stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder bl.a., hvis føreren tidligere er straffet for kørsel i frakendelsestiden.

En dom for kørsel i frakendelsestiden skal i overensstemmelse med straffelovens § 84 have gentagelsesvirkning i 10 år (mod tidligere 5 år), hvilket fremgår af forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 ([L 7 af 23. februar 2005](#)). Gentagelsesvirkningen regnes i alle tilfælde fra endelig dom/bødevedtagelse.

De regler om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning, der blev indført ved lov nr. 363 af 24. maj 2005, gælder også for afgørelser, der er truffet før 1. september 2005, selv om gentagelsesvirkningen for de tidligere afgørelser var ophørt før den 1. september 2005.

Der kan i den forbindelse f.eks. henvises til U 2010.292Ø, hvor landsretten fandt, at tidligere domme for kørsel i frakendelsestiden forud for lovændringen i 2005 skulle tillægges gentagelsesvirkning i overensstemmelse med de nye regler. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at den indbyrdes gentagelsesvirkning mellem dommene fra før lovændringen også skulle bedømmes efter de nye regler.

Der kan endvidere henvises til U 2010.2976H, hvor Højesteret kom frem til samme resultat i en sag om spirituskørsel i gentagelsestilfælde.

5.4. Strafpåstande ved kørsel i frakendelsestiden på lille knallert

Det følger af færdselslovens § 117 c, stk. 1, 2. pkt., at den, som fører lille knallert, til trods for at retten til at føre lille knallert er frakendt den pågældende ubetinget, straffes med bøde. Straffen kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis føreren tidligere er straffet for kørsel i frakendelsestiden på lille knallert.

§ 117 c, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, blev indsat ved lov nr. 479 af 23. maj 2011. I lovens forarbejder ([L 137 af 9. februar 2011, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 10 og 12](#)) er anført følgende strafpositioner:

Overtrædelse af § 117 c	Straf
1. gang	2.000 kr.
2. gang	4.000 kr.

3. gang	10 dages fængsel
---------	------------------

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til loven, at der ikke skal ske nedsættelse af bøden til det halve for unge under 18 år eller personer med særlig lav indkomst.

5.5. Konfiskation

Efter færdselslovens § 133 a, kan kørsel i frakendelsestiden danne grundlag for konfiskation. Se i rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Konfiskation (fl § 133 a).

6. Efter dom

7. Love og forarbejder

- Lov nr. 457 af 14. maj 2014 om ændring af færdselsloven, skærpet indsats mod kørsel i påvirket tilstand mv. (L 113 af 15. januar 2014)
- Lov nr. 565 af 18. juni 2012 om ændring af færdselsloven mv. (Aldersgrænse for førere af lille knallert) (L 117 af 28. marts 2012)
- Lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af færdselsloven, reviderede bødetakster, (L 101 af 15. december 2010)
- Lov nr. 479 af 23. maj 2011 om ændring af færdselsloven, knallertkørekort og ulovlig kørsel på knallert mv. (L 137 af 9. februar 2011)
- Lov nr. 716 af 25. juni 2010 om ændring af færdselsloven og straffeloven (Skærpet indsats mod vanvidskørsel, indførelse af alkoholordning og udvidet mulighed for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse mv.) (L 179 af 29. marts 2010)
- Lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven, ændring af sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv. (L 7 af 23. februar 2005)
- Lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (L 41 af 13. oktober 1999)
- Lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Samfundstjeneste mv.) (L 50 af 5. november 2014).

Betænkninger

- Betænkning nr. 1448/2004 om sanktioner for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden